Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

10. juli 2025 *

»Præjudiciel forelæggelse – retligt samarbejde i straffesager – europæisk efterforskningskendelse – direktiv 2014/41/EU – artikel 2, litra c), nr. ii) – begrebet »anden kompetent myndighed, der handler i sin egenskab af efterforskningsmyndighed i straffesager« – kompetence til at indsamle bevismateriale i henhold til national ret – ransagningsforanstaltninger, der kræver godkendelse af en undersøgelsesdommer – artikel 6, stk. 1 og 2 – betingelser for udstedelse og fremsendelse af en europæisk efterforskningskendelse«

I sag C-635/23,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Kammergericht (den regionale appeldomstol i Berlin, Tyskland) ved afgørelse af 20. oktober 2023, indgået til Domstolen den 23. oktober 2023, i en sag om anerkendelse og fuldbyrdelse af en europæisk efterforskningskendelse vedrørende

**WBS GmbH**

procesdeltager:

**Generalstaatsanwaltschaft Berlin,**

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, K. Jürimäe (refererende dommer), Domstolens præsident, K. Lenaerts, som fungerende dommer i Anden Afdeling, og dommerne M. Gavalec, Z. Csehi og F. Schalin,

generaladvokat: A. Rantos,

justitssekretær: fuldmægtig M. Krausenböck,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 13. november 2024,

efter at der er afgivet indlæg af:

– WBS GmbH ved Rechtsanwalt K. Schaefer,

* Processprog: tysk.

– Generalstaatsanwaltschaft Berlin ved J. Scherf,

– den tyske regering ved J. Möller, M. Hellmann, A. Sahner og J. Simon, som befuldmægtigede,

– den estiske regering ved M. Kriisa, som befuldmægtiget,

– den lettiske regering ved J. Davidoviča, K. Pommere og S. Zābele, som befuldmægtigede,

– den polske regering ved B. Majczyna og J. Sawicka, som befuldmægtigede,

– den portugisiske regering ved J.I. Barbosa de Pinho, P. Barros da Costa og J. Ramos, som befuldmægtigede,

– den svenske regering ved H. Eklinder, som befuldmægtiget,

– Europa-Kommissionen ved H. Leupold og J. Vondung, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 13. februar 2025,

afsagt følgende

## Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 2, litra c), nr. ii), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/41/EU af 3. april 2014 om den europæiske efterforskningskendelse i straffesager (EUT 2014, L 130, s. 1).

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en anmodning om fuldbyrdelse i Tyskland af en europæisk efterforskningskendelse udstedt af Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (kontoret for forebyggelse og bekæmpelse af korruption, Letland, herefter »KNAB«) vedrørende efterforskningsforanstaltninger over for WBS GmbH.

## Retsforskrifter

### *EU-retten*

3 Følgende fremgår af 5.-8., 10. og 11. betragtning til direktiv 2014/41:

»(5) Siden vedtagelsen af [Rådets] rammeafgørelse 2003/577/RIA [af 22. juli 2003 om fuldbyrdelse i Den Europæiske Union af kendelser om indefrysning af formuegoder eller bevismateriale (EUT 2003, L 196, s. 45)] og [Rådets rammeafgørelse] 2008/978/RIA [af 18. december 2008 om en europæisk bevissikringskendelse med henblik på fremskaffelse af genstande, dokumenter og data til brug i straffesager (EUT 2008, L 350, s. 72)] er det blevet klart, at den nuværende ramme for indsamling af bevismateriale er for fragmenteret og kompliceret. Der er derfor behov for en ny tilgang.

(6) I Stockholmprogrammet vedtaget af Det Europæiske Råd af 10.-11. december 2009 fandt Det Europæiske Råd, at der bør arbejdes videre med oprettelsen af et omfattende system til fremskaffelse af bevismateriale i sager med en grænseoverskridende dimension baseret på princippet om gensidig anerkendelse. Det Europæiske Råd anførte, at de eksisterende instrumenter på dette område er fragmenterede, og at der er behov for en ny tilgang, der bygger på princippet om gensidig anerkendelse, men som også tager hensyn til fleksibiliteten i det traditionelle system for gensidig retshjælp. Det Europæiske Råd efterlyste derfor et samlet system til erstatning for alle eksisterende instrumenter på dette område, herunder rammeafgørelse [2008/978], der så vidt muligt omfatter alle former for bevismateriale, indeholder frister for håndhævelse og så vidt muligt begrænser grundene til afslag.

(7) Denne nye tilgang bygger på et enkelt instrument kaldet den europæiske efterforskningskendelse. En europæisk efterforskningskendelse skal udstedes for at få en eller flere specifikke efterforskningsforanstaltninger udført i den stat, der fuldbyrder efterforskningskendelsen (»fuldbyrdelsesstaten«) med henblik på indsamling af bevismateriale. Dette omfatter fremskaffelse af bevismateriale, der allerede er i fuldbyrdelsesmyndighedens besiddelse.

(8) Den europæiske efterforskningskendelse bør have et horisontalt anvendelsesområde og bør derfor finde anvendelse på alle efterforskningsforanstaltninger, der tager sigte på at indsamle bevismateriale. Oprettelsen af et fælles efterforskningshold og indsamling af bevismateriale inden for et sådant efterforskningshold kræver imidlertid specifikke regler, der bedre kan behandles separat. Med forbehold af anvendelsen af dette direktiv bør eksisterende instrumenter derfor fortsat finde anvendelse på disse typer efterforskningsforanstaltninger.

[...]

(10) Den europæiske efterforskningskendelse bør fokusere på den efterforskningsforanstaltning, der skal udføres. Udstedelsesmyndigheden har de bedste forudsætninger for på grundlag af sit kendskab til detaljerne i den pågældende efterforskning at beslutte, hvilken efterforskningsforanstaltning der skal anvendes. Fuldbyrdelsesmyndigheden bør dog så vidt muligt anvende en anden type efterforskningsforanstaltning, hvis den anførte foranstaltning ikke eksisterer i henhold til dens nationale lovgivning eller ikke ville være tilgængelig i en tilsvarende national sag. Tilgængelighed bør henvise til tilfælde, hvor den anførte efterforskningsforanstaltning eksisterer i henhold til fuldbyrdelsesstatens lovgivning, men kun er lovligt tilgængelig i visse situationer, for eksempel når efterforskningsforanstaltningen kun kan udføres ved lovovertrædelser af en vis grovhed, mod personer, til hvem der allerede er en vis grad af mistanke, eller med samtykke fra den pågældende person. Fuldbyrdelsesmyndigheden kan også benytte sig af en anden type efterforskningsforanstaltning, når den ville opnå samme resultat som den efterforskningsforanstaltning, der er anført i den europæiske efterforskningskendelse med midler, der medfører mindre indgriben i grundlæggende rettigheder.

(11) En europæisk efterforskningskendelse bør vælges, hvis fuldbyrdelsen af en efterforskningsforanstaltning forekommer at være rimelig, tilstrækkelig og anvendelig i det foreliggende tilfælde. Udstedelsesmyndigheden bør derfor vurdere, om det ønskede bevismateriale er nødvendigt og rimeligt i forhold til sagens formål, om den valgte efterforskningsforanstaltning er nødvendig og rimelig med henblik på indsamling af det pågældende bevismateriale, og om en europæisk efterforskningskendelse bør udstedes

med henblik på at inddrage en anden medlemsstat i indsamlingen af dette bevismateriale. Samme vurdering bør foretages i godkendelsesproceduren, når godkendelse af en europæisk efterforskningskendelse er påkrævet i henhold til dette direktiv. Fuldbyrdelsen af en europæisk efterforskningskendelse bør ikke afslås af andre grunde end dem, der er fastsat i dette direktiv. Fuldbyrdelsesmyndigheden bør dog have ret til at vælge en mindre indgribende efterforskningsforanstaltning end den, der er angivet i den pågældende europæiske efterforskningskendelse, hvis den gør det muligt at opnå lignende resultater.«

4 Dette direktivs artikel 2, litra c), er affattet således:

»I dette direktiv forstås ved:

[...]

c) »udstedelsesmyndighed«:
   i) en dommer, domstol, undersøgelsesdommer eller offentlig anklager, der er kompetent i den pågældende sag, eller
   ii) enhver anden kompetent myndighed som defineret af udstedelsesstaten, der i den pågældende sag handler i sin egenskab af efterforskningsmyndighed i straffesager med kompetence til at indsamle bevismateriale i henhold til national ret. Desuden skal den europæiske efterforskningskendelse, før den overføres til fuldbyrdelsesmyndigheden, efter en undersøgelse af dens overensstemmelse med betingelserne i henhold til dette direktiv for udstedelse af en europæisk efterforskningskendelse, navnlig betingelserne i artikel 6, stk. 1, godkendes af en dommer, domstol, undersøgelsesdommer eller offentlig anklager i udstedelsesstaten. Når den europæiske efterforskningskendelse er blevet godkendt af en judiciel myndighed, kan denne myndighed også betragtes som en udstedelsesmyndighed med hensyn til fremsendelse af den europæiske efterforskningskendelse[.]«

5 Nævnte direktivs artikel 6 med overskriften »Betingelser for udstedelse og fremsendelse af en europæisk efterforskningskendelse« bestemmer:

»1. Udstedelsesmyndigheden kan kun udstede en europæisk efterforskningskendelse, når den anser det for godtgjort, at følgende betingelser er opfyldt:

a) udstedelsen af den europæiske efterforskningskendelse er nødvendig og står i et rimeligt forhold til de i artikel 4 omhandlede formål med retssagen under hensyn til den mistænktes eller tiltaltes rettigheder, og

b) der kunne være blevet udstedt kendelse om den eller de efterforskningsforanstaltninger, der er anført i den europæiske efterforskningskendelse, under samme omstændigheder i en lignende national sag.

2. Udstedelsesmyndigheden vurderer de i stk. 1 omhandlede betingelser i hver enkelt sag.

3. Når fuldbyrdelsesmyndigheden har grund til at tro, at de i stk. 1 omhandlede betingelser ikke er opfyldt, kan den høre udstedelsesmyndigheden om betydningen af at fuldbyrde den europæiske efterforskningskendelse. Efter en sådan høring kan udstedelsesmyndigheden beslutte at trække den europæiske efterforskningskendelse tilbage.«

6 Samme direktivs artikel 10, stk. 3 og 4, fastsætter:

»3. Fuldbyrdelsesmyndigheden kan også benytte sig af en anden efterforskningsforanstaltning end den, der er anført i den europæiske efterforskningskendelse, når den af fuldbyrdelsesmyndigheden valgte efterforskningsforanstaltning vil opnå samme resultat med mindre indgribende midler end den efterforskningsforanstaltning, der er anført i den europæiske efterforskningskendelse.

4. Når fuldbyrdelsesmyndigheden beslutter at benytte sig af muligheden i stk. 1 og 3, skal den først underrette udstedelsesmyndigheden, der kan beslutte at trække den europæiske efterforskningskendelse tilbage eller supplere den.«

7 Når udstedelsesmyndigheden udsteder en europæisk efterforskningskendelse skal den udfylde og underskrive en formular, hvortil der er en model i bilag A til direktiv 2014/41. Indledningen i modellen til formularen har følgende ordlyd:

»Denne europæiske efterforskningskendelse er udstedt af en kompetent myndighed. Udstedelsesmyndigheden bekræfter, at udstedelsen af denne europæiske efterforskningskendelse er nødvendig og står i rimeligt forhold til formålet med de sager, der angives heri, under hensyn til den mistænkte eller tiltaltes rettigheder, og at der kunne være blevet udstedt kendelse om de ønskede efterforskningsforanstaltninger under de samme omstændigheder i en lignende national sag. Jeg anmoder om, at den eller de nedennævnte efterforskningsforanstaltninger udføres under behørig hensyntagen til efterforskningens fortrolighed, og at de bevismidler, der opnås som et resultat af fuldbyrdelsen af den europæiske efterforskningskendelse, bliver overført.«

### *Tysk ret*

8 § 91d, stk. 1, i Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (lov om international retshjælp i straffesager) af 23. december 1982 (BGBl. 1982 I, s. 2071) har følgende ordlyd:

»Der kan kun ydes gensidig retshjælp, når udstedelsesmedlemsstaten anvender formularen i bilag A eller C til direktiv [2014/41] i den til enhver tid gældende udgave til sin anmodning, der

1) er udstedt af en judiciel myndighed som omhandlet i artikel 2, litra c), nr. i), i direktivet eller

2) er udstedt af en anden end den i nr. 1 nævnte myndighed, som udstedelsesmedlemsstaten har udpeget som kompetent hertil, og bekræftet af et af de i afsnit L, nr. 1, i formularen i bilag A til direktivet nævnte organer.«

### *Lettisk ret*

9 Det følger af artikel 887[1], stk. 1, i Kriminālprocesa likums (strafferetsplejeloven, *Latvijas Vēstnesis*, 2005, nr. 74), at når det i en straffesag, inden den kan indledes, er nødvendigt at gennemføre et processkridt på en anden EU-medlemsstats område, skal den, der er ansvarlig for processen, ved udarbejdelsen af en europæisk efterforskningskendelse vurdere dens proportionalitet og nødvendighed i forhold til den strafbare overtrædelse, der er genstand for efterforskningen, hvorefter den anklager, der er ansvarlig for efterforskningens retning, ligeledes påser, at det processkridt, som EU-medlemsstaten er anmodet om at foretage, er i overensstemmelse med lovens krav og vurderer dets nødvendighed og proportionalitet i forhold til den strafbare

overtrædelse, der er genstand for efterforskningen. Inden udarbejdelsen af en europæisk efterforskningskendelse træffer den, der er ansvarlig for processen, alle de foranstaltninger, der ville være nødvendige, hvis processkridtet skulle foretages i Letland.

10 Ransagninger reguleres af strafferetsplejelovens artikel 179-185. Denne lovs artikel 179, stk. 1, definerer en ransagning som en efterforskningsforanstaltning, der har til formål at foretage en tvungen undersøgelse af lokaler, jord, et køretøj eller en person med henblik på at finde og beslaglægge en genstand, når der er rimelig grund til at antage, at genstanden befinder sig på stedet for ransagningen.

11 Nævnte lovs artikel 180, stk. 1, bestemmer, at en ransagning foretages efter en afgørelse afsagt af en undersøgelsesdommer eller en domstol. Undersøgelsesdommeren baserer sin afgørelse på en anmodning fremsat af den, der er ansvarlig for processen, og de akter, der er knyttet hertil.

## Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

12 Den 5. april 2019 indledte KNAB en straffesag mod nogle medarbejdere i en fond med hjemsted i Riga (Letland) om bedrageri i stort omfang, underslæb i stort omfang og dokumentfalsk. Ved efterforskningen fandt KNAB det nødvendigt at udstede en europæisk efterforskningskendelse med henblik på at ransage forretningslokaler tilhørende virksomhederne FF GmbH og WBS i Berlin (Tyskland). Med henblik herpå anmodede KNAB undersøgelsesdommeren ved Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (byretten i Riga (retskreds Vidzeme), Letland) om godkendelse af denne efterforskningsforanstaltning i henhold til strafferetsplejelovens artikel 179 og 180.

13 Ved to kendelser af 24. april 2019 tog undersøgelsesdommeren anmodningen fra KNAB til følge og begrundede dette med for det første, at det måtte formodes, at der i de to virksomheders lokaler fandtes dokumenter, databærere og andre genstande, der var relevante for straffesagen, og for det andet, at ransagningerne, som havde til formål at finde og beslaglægge disse dokumenter, databærere og genstande, var nødvendige og forholdsmæssige.

14 Den 25. april 2019 udstedte KNAB en europæisk efterforskningskendelse (herefter »den omhandlede europæiske efterforskningskendelse«), hvorved KNAB anmodede de tyske myndigheder om afhøring af to vidner og fuldbyrdelse af de to i det foregående punkt nævnte ransagningskendelser. Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūra (anklagemyndigheden i Republikken Letland) validerede den europæiske efterforskningskendelse og fremsendte den til Staatsanwaltschaft Berlin (anklagemyndigheden i Berlin, Tyskland).

15 På anmodning fra anklagemyndigheden i Berlin anordnede Amtsgericht Berlin-Tiergarten (byretten i Tiergarten, Berlin, Tyskland) ransagning af virksomhederne FF's og WBS' lokaler. Disse ransagninger fandt sted den 13. maj 2019 og førte til beslaglæggelse af talrigt bevismateriale.

16 WBS har anmodet Kammergericht (den regionale appeldomstol i Berlin, Tyskland), som er den forelæggende ret, om at fastslå, at udleveringen til Republikken Letland af det bevismateriale, der blev indsamlet ved fuldbyrdelsen af den omhandlede europæiske efterforskningskendelse, ikke kan tillades.

17 Til støtte for sin anmodning har WBS navnlig påberåbt sig dom af 16. december 2021, Spetsializirana prokuratura (Trafik- og lokaliseringsdata) (C-724/19, herefter »Spetsializirana prokuratura-dommen«, EU:C:2021:1020), hvoraf det skulle fremgå, at en europæisk efterforskningskendelse, der vedrører en efterforskningsforanstaltning, som det i henhold til udstedelsesstatens lovgivning er forbeholdt retterne at træffe, kun kan udstedes af en instans, der kan kvalificeres som en domstol. I det foreliggende tilfælde er KNAB imidlertid for det første ikke en domstol, og for det andet er det i henhold til lettisk ret kun et organ, der kan kvalificeres som en domstol, der har kompetence til at træffe en sådan ransagningsforanstaltning.

18 Anklagemyndigheden i Berlin har spurgt anklagemyndigheden i Republikken Letland, om den omhandlede europæiske efterforskningskendelse i givet fald kunne udstedes på ny, men denne gang af en domstol. Anklagemyndigheden i Republikken Letland har svaret benægtende med den begrundelse, at lettisk ret er til hinder herfor.

19 I denne sammenhæng ønsker den forelæggende ret oplyst, om de principper, der følger af Spetsializirana prokuratura-dommen, skal finde anvendelse på den sag, der er indbragt for den, hvilket bør foranledige den til at fastslå, at det ikke er tilladt at fuldbyrde den omhandlede europæiske efterforskningskendelse ved at udlevere bevismaterialet.

20 I første række har den forelæggende ret konstateret, at i den sag, der gav anledning til ovennævnte dom, kunne den myndighed, der havde udstedt den europæiske efterforskningskendelse, kvalificeres som »udstedelsesmyndighed« i henhold til artikel 2, litra c), nr. i), i direktiv 2014/41, hvorimod KNAB i den foreliggende sag er en »anden kompetent myndighed som defineret af udstedelsesstaten« som omhandlet i dette direktivs artikel 2, litra c), nr. ii). Den forelæggende ret er derfor i tvivl om, hvorvidt Domstolens besvarelse i den nævnte dom ligeledes finder anvendelse i en situation, hvor den europæiske efterforskningskendelse er blevet udstedt af en myndighed, der er omfattet af sidstnævnte bestemmelse.

21 Ifølge den forelæggende ret kan præmis 29 og 30 i Spetsializirana prokuratura-dommen forstås således, at en »anden kompetent myndighed« som omhandlet i det nævnte direktivs artikel 2, litra c), nr. ii), kan optræde som myndighed, der udsteder en europæisk efterforskningskendelse, selv om den pågældende efterforskningsforanstaltning i henhold til national ret kun kan træffes af en domstol, dog på betingelse af, at en domstol inddrages på et andet trin i sagen.

22 I anden række adskiller den foreliggende sag sig, ifølge den forelæggende ret, fra den sag, der gav anledning til Spetsializirana prokuratura-dommen, for så vidt som den efterforskningsforanstaltning, som var genstand for den omhandlede europæiske efterforskningskendelse forud for udstedelsen af denne kendelse var blevet godkendt af en lettisk undersøgelsesdommer, som fandt den nødvendig og forholdsmæssig, selv om den i henhold til lettisk ret kun kunne træffes af en domstol. Konsekvensen af denne omstændighed er, at de grunde, som Domstolen har anført i Spetsializirana prokuratura-dommens præmis 32-38 som grundlag for sin fortolkning af artikel 2, litra c), nr. i), i direktiv 2014/41, er irrelevante i hovedsagen.

23 Domstolen fastslog således for det første dels, at den myndighed, der har kompetence til at træffe en efterforskningsforanstaltning i henhold til national ret, er den eneste myndighed, der er i stand til at opfylde forpligtelsen til at kontrollere og begrunde den omhandlede foranstaltning, dels at udstedelsesmyndigheden kun kan udstede den europæiske efterforskningskendelse på betingelse af, at den efterforskningsforanstaltning, der er omhandlet i denne kendelse, kunne være blevet truffet under de samme omstændigheder i forbindelse med en lignende national sag.

24 I forbindelse med den sag, der er indbragt for den, er den forelæggende ret af den opfattelse, at den myndighed, der i henhold til national ret har kompetence til at træffe efterforskningsforanstaltningen, har opfyldt de forpligtelser til at kontrollere og begrunde denne foranstaltning, der er fastsat i artikel 6, stk. 1, litra a), i direktiv 2014/41, for så vidt som den kompetente lettiske undersøgelsesdommer fandt, at de omhandlede ransagninger var nødvendige og forholdsmæssige. Derudover udstedte udstedelsesmyndigheden den omhandlede europæiske efterforskningskendelse under omstændigheder, hvor der ville kunne træffes en efterforskningsforanstaltning i en lignende national sag, eftersom undersøgelsesdommeren blev inddraget for at godkende ransagningsforanstaltningen forud for udstedelsen af den nævnte europæiske efterforskningskendelse.

25 For det andet fastslog Domstolen i Spetsializirana prokuratura-dommen, at den myndighed, der udsteder den europæiske efterforskningskendelse, i henhold til national ret skal være den myndighed, der inden for rammerne af en national procedure har kompetence til at træffe den efterforskningsforanstaltning, der er genstand for denne kendelse, idet det i modsat fald ellers ville komplicere og bringe den forenklede og effektive samarbejdsordning for gensidig retshjælp, der er indført ved direktiv 2014/41, i fare.

26 Imidlertid er den forelæggende ret indledningsvis i tvivl om relevansen af en sådan betragtning i det foreliggende tilfælde, eftersom et sådant krav netop kan komplicere proceduren for gensidig retshjælp.

27 Således spiller undersøgelsesdommeren i visse medlemsstater, såsom Tyskland, ikke en central rolle i efterforskningsproceduren og inddrages kun ad hoc navnlig for at godkende visse efterforskningsforanstaltninger, som anklagemyndigheden anmoder om. Hvis det under sådanne omstændigheder antages, at det kun er denne ret, der kan kvalificeres som »udstedelsesmyndighed« som omhandlet i direktiv 2014/41, mens det i realiteten er anklagemyndigheden, der er ansvarlig for efterforskningen, ville dette føre til forsinkelser i den gensidige retshjælp, navnlig i det tilfælde, hvor fuldbyrdelsesmyndigheden måtte beslutte at rette henvendelse til udstedelsesmyndigheden i henhold til artikel 6, stk. 3, første punktum, i direktiv 2014/41. Proceduren for gensidig bistand kan også kompliceres af den omstændighed, at nogle efterforskningsforanstaltninger i visse medlemsstater ikke henhører under de nationale retters enekompetence, men kan træffes af andre myndigheder. Under sådanne omstændigheder er det således ikke udelukket, at fuldbyrdelsesmyndigheden kan få forelagt to europæiske efterforskningskendelser udstedt af to forskellige parter.

28 Dernæst skal der ifølge den forelæggende ret analogt henvises til den retspraksis, der følger af dom af 27. maj 2019, PF (Øverste anklager i Litauen) (C-509/18, EU:C:2019:457), vedrørende den europæiske arrestordre, hvoraf det fremgår, at den myndighed, der udsteder den nationale arrestordre, kan være forskellig fra den myndighed, der udsteder den europæiske arrestordre.

29 På denne baggrund har Kammergericht (den regionale appeldomstol i Berlin) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Kan en europæisk efterforskningskendelse vedrørende en efterforskningsforanstaltning, som det i henhold til udstedelsesstatens lovgivning er forbeholdt retterne at træffe, udstedes af en anden kompetent myndighed som omhandlet i artikel 2, litra c), nr. ii), i direktiv [2014/41], i samarbejde med en ikke-judiciel valideringsmyndighed, når en domstol i udstedelsesstaten har godkendt efterforskningsforanstaltningen forinden og derved har opfyldt efterprøvelses- og begrundelsespligten i henhold til [dette direktiv]?«

**Om det præjudicielle spørgsmål**

30 Den forelæggende ret ønsker med sit spørgsmål nærmere bestemt oplyst, om artikel 2, litra c), nr. ii), i direktiv 2014/41 skal fortolkes således, at en administrativ myndighed, som defineret af udstedelsesstaten, der i den pågældende sag handler i sin egenskab af efterforskningsmyndighed i straffesager, og hvis efterforskningsforanstaltninger, der indebærer et indgreb i den berørte persons grundlæggende rettigheder, i henhold til national ret forudgående skal godkendes af en judiciel myndighed, kan kvalificeres som »udstedelsesmyndighed« som omhandlet i denne bestemmelse.

31 Artikel 2, litra c), i direktiv 2014/41 definerer i henholdsvis nr. i) og ii) begrebet »udstedelsesmyndighed« som enten »en dommer, domstol, undersøgelsesdommer eller offentlig anklager, der er kompetent i den pågældende sag« eller »enhver anden kompetent myndighed som defineret af udstedelsesstaten, der i den pågældende sag handler i sin egenskab af efterforskningsmyndighed i straffesager med kompetence til at indsamle bevismateriale i henhold til national ret«.

32 Det fremgår således af ordlyden af dette direktivs artikel 2, litra c), nr. ii), at »udstedelsesmyndigheden« i denne bestemmelses forstand er en national myndighed, der opfylder følgende tre kumulative betingelser.

33 For det første følger det af anvendelsen af ordet »anden«, at en sådan myndighed ikke er en af de judicielle myndigheder, der er omhandlet i artikel 2, litra c), nr. i), i direktiv 2014/41, dvs. en dommer, domstol, undersøgelsesdommer eller offentlig anklager, men en myndighed såsom en administrativ myndighed, der af udstedelsesmedlemsstaten er blevet udpeget som kompetent til at udstede en europæisk efterforskningskendelse.

34 For det andet skal denne myndighed være den, der i den pågældende sag handler i sin egenskab af efterforskningsmyndighed i straffesager.

35 For det tredje skal den nævnte myndighed have kompetence til at indsamle bevismateriale i henhold til national ret.

36 Hvad angår tvisten i hovedsagen er det ubestridt, at KNAB opfylder de to første af disse betingelser. Det fremgår nemlig for det første af de sagsakter, som Domstolen råder over, at KNAB i sin egenskab af administrativ myndighed ikke henhører under de myndigheder, der er omhandlet i artikel 2, litra c), nr. i), i direktiv 2014/41. For det andet er KNAB i henhold til national ret den myndighed, der er ansvarlig for efterforskning i sager vedrørende bekæmpelse af korruption, og denne myndighed er blevet udpeget som kompetent til at udstede europæiske efterforskningskendelser i disse sager.

37 Den forelæggende ret er imidlertid i tvivl om, hvorvidt den nævnte myndighed opfylder den tredje af de betingelser, der er nævnt i denne doms præmis 35, nemlig betingelsen om at have »kompetence til at indsamle bevismateriale i henhold til national ret«.

38 I denne henseende har den forelæggende ret fremhævet, at blandt de efterforskningsforanstaltninger, der er genstand for den omhandlede europæiske efterforskningskendelse, er det kun dem, der vedrører vidneafhøring, der kunne have været truffet direkte af KNAB, uden at der skulle indhentes forudgående tilladelse fra en undersøgelsesdommer. Derimod skulle de i hovedsagen omhandlede ransagninger af

forretningslokaler, for så vidt som de medførte et indgreb i den berørte persons grundlæggende rettigheder, i overensstemmelse med lettisk ret godkendes af en sådan undersøgelsesdommer, efter at KNAB havde anmodet sidstnævnte om godkendelse.

39 På denne baggrund ønsker den forelæggende ret en afgørelse af, om den omstændighed, at de ransagningsforanstaltninger, som KNAB har anmodet om, i lettisk ret skal godkendes af en undersøgelsesdommer, før de kan fuldbyrdes, har til følge, at denne myndighed ikke kan anses for at have kompetence til at indsamle bevismateriale i henhold til national ret som omhandlet i artikel 2, litra c), nr. ii), i direktiv 2014/41.

40 Eftersom ordlyden af dette direktivs artikel 2, litra c), nr. ii), ikke i sig selv gør det muligt at besvare dette spørgsmål, skal der i overensstemmelse med fast retspraksis tages hensyn til sammenhængen og de mål, der forfølges med den ordning, som bestemmelsen udgør en del af (jf. i denne retning dom af 17.11.1983, Merck, 292/82, EU:C:1983:335, præmis 12, og af 21.12.2023, G.K. m.fl. (Den Europæiske Anklagemyndighed), C-281/22, EU:C:2023:1018, præmis 46 og den deri nævnte retspraksis).

41 I første række skal der tages hensyn til den sammenhæng, hvori denne bestemmelse indgår.

42 For det første pålægger det nævnte direktivs artikel 6, stk. 1, litra a), sammenholdt med samme direktivs artikel 6, stk. 2, og bilag A samt 11. betragtning hertil, udstedelsesmyndigheden en forpligtelse til at vurdere, om den efterforskningsforanstaltning, der er genstand for den europæiske efterforskningskendelse, er nødvendig og står i rimeligt forhold til formålet med den sag, inden for rammerne af hvilken denne kendelse er blevet udstedt, og under hensyntagen til den mistænktes eller tiltaltes rettigheder (jf. i denne retning Spetsializirana prokuratura-dommen, præmis 32).

43 Hvad angår det tilfælde, hvor en europæisk efterforskningskendelse hidrører fra en »udstedelsesmyndighed« som omhandlet i artikel 2, litra c), nr. ii), i direktiv 2014/41, fremgår det desuden af denne bestemmelses andet punktum, at denne efterforskningskendelse, før den overføres til fuldbyrdelsesmyndigheden, og efter en undersøgelse af, om den er i overensstemmelse med de betingelser for udstedelse, der er fastsat i dette direktiv, navnlig betingelserne i artikel 6, stk. 1, skal godkendes »af en dommer, domstol, undersøgelsesdommer eller offentlig anklager«.

44 Det følger heraf, således som generaladvokaten har anført i punkt 45 i forslaget til afgørelse, at udstedelsen af en europæisk efterforskningskendelse foretaget af en »anden kompetent myndighed som defineret af udstedelsesstaten« som omhandlet i artikel 2, litra c), nr. ii), i direktiv 2014/41 indebærer en kontrol af denne afgørelses nødvendighed og forholdsmæssighed på to niveauer af proceduren i den udstedende medlemsstat, nemlig dels i forbindelse med dens vedtagelse inden for rammerne af den nationale efterforskningsprocedure, dels ved en judiciel myndigheds godkendelse heraf, inden den fremsendes til fuldbyrdelsesmyndigheden.

45 I den foreliggende sag vedrører den forelæggende rets spørgsmål om KNAB's egenskab af »udstedelsesmyndighed« det første af disse to kontrolniveauer. Hvad angår det andet niveau er det nemlig ubestridt, at den omhandlede europæiske efterforskningskendelse, inden den blev fremsendt til fuldbyrdelsesmyndigheden, blev godkendt af en offentlig anklager, nemlig anklagemyndigheden i Republikken Letland, som undersøgte, om denne afgørelse var nødvendig og forholdsmæssig i overensstemmelse med bestemmelserne i dette direktiv.

46 I denne henseende fremgår det af tiende betragtning til direktiv 2014/41, at dette direktiv identificerer udstedelsesmyndigheden som den, der har de bedste forudsætninger for på grundlag af sit kendskab til detaljerne i den pågældende efterforskning at beslutte, hvilken efterforskningsforanstaltning der skal anvendes (Spetsializirana prokuratura-dommen, præmis 37).

47 Som det er anført i nærværende doms præmis 34, skal den »anden myndighed«, der er omhandlet i dette direktivs artikel 2, litra c), nr. ii), for at kunne anses for en »udstedelsesmyndighed« som omhandlet i direktiv 2014/41 være den, der i det foreliggende tilfælde er ansvarlig for den strafferetlige efterforskning. Denne tilgang gør det muligt for den pågældende myndighed, henset til dens kendskab til elementerne i den nævnte efterforskning, at kontrollere i overensstemmelse med nævnte direktivs artikel 6, stk. 1, litra a), om den efterforskningsforanstaltning, som den ønsker foretaget i en anden medlemsstat i forbindelse med en europæisk efterforskningskendelse, er nødvendig og forholdsmæssig.

48 Den omstændighed, at udstedelsesmedlemsstatens lovgivning underlægger vedtagelsen af efterforskningsforanstaltninger, som den myndighed, der er ansvarlig for efterforskningen, har anmodet om, en betingelse om, at de forudgående er godkendt af en undersøgelsesdommer, når de indebærer et indgreb i den berørte persons grundlæggende rettigheder, er ikke i sig selv til hinder for, at denne myndighed, der er ansvarlig for efterforskningen, anses for at have »kompetence til at indsamle bevismateriale i henhold til national ret« som omhandlet i artikel 2, litra c), nr. ii), i direktiv 2014/41, og følgelig ikke til hinder for, at den kan kvalificeres som »udstedelsesmyndighed« i denne bestemmelses forstand.

49 Et sådant krav gør det nemlig muligt at sikre, at den undersøgelse af nødvendigheden og forholdsmæssigheden af de nævnte foranstaltninger, som foretages af den myndighed, der er ansvarlig for efterforskningen, på det første niveau, der er omhandlet i nærværende doms præmis 42, foretages under domstolskontrol, således at en dommer bl.a. bekræfter, at de påtænkte foranstaltninger er nødvendige og ikke i uforholdsmæssig grad krænker den mistænktes eller tiltaltes grundlæggende rettigheder.

50 For det andet understøttes den fortolkning, der fremgår af nærværende doms præmis 48, af artikel 6, stk. 1, litra b), i direktiv 2014/41.

51 I henhold til denne bestemmelse kan udstedelsesmyndigheden nemlig kun udstede en europæisk efterforskningskendelse, når der kunne være blevet udstedt en kendelse om den eller de efterforskningsforanstaltninger, der er anført i den nævnte europæiske efterforskningskendelse, under samme omstændigheder i en lignende national sag.

52 Ved at anvende udtrykkene »under samme omstændigheder« og »i en lignende national sag« lader nævnte direktivs artikel 6, stk. 1, litra b), fastlæggelsen af de præcise betingelser, der kræves for udstedelsen af en europæisk efterforskningskendelse, afhænge udelukkende af udstedelsesstatens lovgivning. Denne bestemmelse har således til formål at undgå omgåelse af de regler og garantier, der er fastsat i udstedelsesstatens lovgivning (jf. i denne retning dom af 30.4.2024, M.N. (EncroChat), C-670/22, EU:C:2024:372, præmis 92 og 97).

53 Som det fremgår af de for Domstolen fremlagte sagsakter, er kravet om, at en efterforskningsforanstaltning, der påtænkes af KNAB inden for rammerne af en europæisk efterforskningskendelse, skal godkendes af en undersøgelsesdommer, når den indebærer et

indgreb i den berørte persons grundlæggende rettigheder, netop en betingelse, der er fastsat i lettisk ret, og som også skal opfyldes med hensyn til en tilsvarende efterforskningsforanstaltning, der kun skal gennemføres på lettisk område.

54 I denne henseende skal det præciseres, at den i hovedsagen omhandlede situation adskiller sig fra den situation, der gav anledning til Spetsializirana prokuratura-dommen.

55 Sidstnævnte sag vedrørte nemlig ikke fortolkningen af artikel 2, litra c), nr. ii), men fortolkningen af artikel 2, litra c), nr. i), i direktiv 2014/41 i en situation, hvor en anklager i straffesagens indledende fase havde udstedt en europæisk efterforskningskendelse med henblik på at indhente trafik- og lokaliseringsdata i forbindelse med telekommunikation, selv om vedtagelsen af en efterforskningsforanstaltning, der havde til formål at få adgang til sådanne data, inden for rammerne af en lignende national sag henhørte under rettens enekompetence.

56 For det tredje ville en anden fortolkning af artikel 2, litra c), nr. ii), i direktiv 2014/41 end den, der er anlagt i nærværende doms præmis 48, være i strid med den sondring, som EU-lovgiver har foretaget mellem de myndigheder, der er omfattet af dette direktivs artikel 2, litra c), nr. i), og dem, der er omfattet af dette direktivs artikel 2, litra c), nr. ii).

57 Med denne sondring har EU-lovgiver ønsket at give mulighed for, at ikke-judicielle myndigheder, der i henhold til national ret er ansvarlige for den strafferetlige efterforskning inden for rammerne af den nationale procedure, og som har kompetence til at træffe efterforskningsforanstaltninger, kan kvalificeres som »udstedelsesmyndighed« som omhandlet i denne artikel 2, litra c).

58 Såfremt det antages, at en judiciel myndigheds indgriben på det første kontrolniveau – som omhandlet i nærværende doms præmis 42, og som kræves i henhold til national ret, for at godkende vedtagelsen af visse af disse foranstaltninger – nødvendigvis indebærer, at alene denne judicielle myndighed kan kvalificeres som »udstedelsesmyndighed«, ville det imidlertid føre til, at alene de judicielle myndigheder, der er omhandlet i nævnte direktivs artikel 2, litra c), nr. i), har kompetence til at udstede en europæisk efterforskningskendelse, selv om disse judicielle myndigheder kun griber ind ad hoc inden for rammerne af den nationale strafferetlige efterforskningsprocedure.

59 En sådan fortolkning ville således fratage samme direktivs artikel 2, litra c), nr. ii), sin effektive virkning, eftersom det, henset til den omstændighed, at de myndigheder, der er omhandlet i denne bestemmelse, ikke skal være »judicielle myndigheder«, er legitimt, at medlemsstaterne omgiver disse myndigheders vedtagelse af efterforskningsforanstaltninger med proceduremæssige garantier ved bl.a., som i det foreliggende tilfælde, at fastsætte, at efterforskningsforanstaltninger, der indebærer et indgreb i de berørte personers grundlæggende rettigheder, forudgående skal godkendes af en judiciel myndighed.

60 Hvad i anden række angår formålene med direktiv 2014/41 tilsigter dette direktiv, således som det fremgår af femte til ottende betragtning hertil, at erstatte den eksisterende fragmentariske og komplekse ramme for indsamling af bevismateriale i straffesager med en grænseoverskridende dimension, og det har til formål med indførelsen af en forenklet og mere effektiv ordning, der bygger på et enkelt instrument kaldet »den europæiske efterforskningskendelse«, at lette og fremskynde det retlige samarbejde med henblik på at bidrage til at nå Unionens erklærede mål om at blive et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed, der er baseret på en høj grad af tillid mellem medlemsstaterne (Spetsializirana prokuratura-dommen, præmis 36 og den deri nævnte retspraksis).

61 Som anført i nærværende doms præmis 46 identificerer det nævnte direktiv udstedelsesmyndigheden som den, der har de bedste forudsætninger for på grundlag af sit kendskab til detaljerne i den pågældende efterforskning at beslutte, hvilken efterforskningsforanstaltning der skal anvendes.

62 Henset til denne betragtning samt til de formål om forenkling og effektivitet af proceduren, som ligger til grund for direktiv 2014/41, forekommer det derfor begrundet, at den nationale myndighed, der faktisk er ansvarlig for den strafferetlige efterforskning, kan kvalificeres som »udstedelsesmyndighed« som omhandlet i dette direktivs artikel 2, litra c), nr. ii), selv om visse af de efterforskningsforanstaltninger, som den ønsker gennemført, i overensstemmelse med national ret forudgående skal godkendes af en judiciel myndighed, når de indebærer et indgreb i den berørte persons grundlæggende rettigheder.

63 En sådan fortolkning af det nævnte direktivs artikel 2, litra c), nr. ii), gør det muligt at sikre, at når en sådan myndighed påtænker flere efterforskningsforanstaltninger inden for rammerne af den samme straffesag, hvoraf nogle kræver godkendelse fra en undersøgelsesdommer og andre ikke, kan denne myndighed udstede en og samme europæiske efterforskningskendelse for alle disse efterforskningsforanstaltninger i sin egenskab af »udstedelsesmyndighed« som omhandlet i denne bestemmelse.

64 Denne fortolkning gør det ligeledes muligt at lette en eventuel udveksling mellem udstedelsesmyndigheden og fuldbyrdelsesmyndigheden for den europæiske efterforskningskendelse i henhold til samme direktivs artikel 6, stk. 3, eller dettes artikel 10, stk. 4.

65 På baggrund af samtlige ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 2, litra c), nr. ii), i direktiv 2014/41 skal fortolkes således, at en administrativ myndighed, som defineret af udstedelsesstaten, der i den pågældende sag handler i sin egenskab af efterforskningsmyndighed i straffesager, og hvis efterforskningsforanstaltninger, der indebærer et indgreb i den berørte persons grundlæggende rettigheder, i henhold til national ret forudgående skal godkendes af en judiciel myndighed, kan kvalificeres som »udstedelsesmyndighed« som omhandlet i denne bestemmelse.

## Sagsomkostninger

66 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

**Artikel 2, litra c), nr. ii), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/41/EU af 3. april 2014 om den europæiske efterforskningskendelse i straffesager**

**skal fortolkes således, at**

**en administrativ myndighed, som defineret af udstedelsesstaten, der i den pågældende sag handler i sin egenskab af efterforskningsmyndighed i straffesager, og hvis efterforskningsforanstaltninger, der indebærer et indgreb i den berørte persons**

**grundlæggende rettigheder, i henhold til national ret forudgående skal godkendes af en judiciel myndighed, kan kvalificeres som »udstedelsesmyndighed« som omhandlet i denne bestemmelse.**

Underskrifter